TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

PGS. TS. Trần Đình Thiên: Quảng Ninh chuyển đổi mô hình tăng trưởng bằng tư duy đột phá

18:45 01/11/2022

Hơn 10 năm trước, việc chuyển đổi kinh tế từ "nâu" sang "xanh" ở Quảng Ninh từng là việc không thể làm được. Nhưng người đứng đầu tỉnh Quảng Ninh lúc bấy giờ vẫn quyết định làm. Và giờ đây, Quảng Ninh đang được xem như hình mẫu phát triển quốc gia. Để hiểu thêm về hành trình chuyển đổi ngoạn mục nhưng không hề đơn giản này của Quảng Ninh, chúng tôi đã có cuộc phỏng vấn với PGS. TS Trần Đình Thiên.

PGS. TS. Trần Đình Thiên.

Đồng hành với Quảng Ninh từ rất lâu, ông nhận định như thế nào về việc Quảng Ninh quyết liệt chuyển đổi mô hình tăng trưởng từ nâu sang xanh?

Việc chuyển đổi cơ cấu kinh tế từ "nâu" sang "xanh" của Quảng Ninh đã được đặt ra từ vài chục năm trước nhưng không làm được, bởi khai thác than rất ô

nhiễm. Trong khi đó, Quảng Ninh có Vịnh Hạ Long và Bái Tử Long rất đẹp, có những di sản văn hóa nổi tiếng để làm du lịch.

Nhưng bao nhiêu năm không thể thực hiện được vì thiếu những điều kiện quan trọng: người lao động Quảng Ninh chủ yếu là công nhân mỏ, lâu nay vẫn sống lệ thuộc hoàn toàn vào khai thác than mà than thì ô nhiễm.

Để làm du lịch lại phải có những điều kiện rất khác. Ở Quảng Ninh, "xanh" đầu tiên là phải giảm than, nghĩa là chuyển từ đào than sang làm du lịch. Du lịch dựa trên nền tảng di sản thiên nhiên thế giới.

Thời trước, dù biết vậy nhưng Quảng Ninh vẫn không thể nào làm được vì bớt khai thác than sẽ ảnh hưởng nghiêm trọng đến việc làm, thu nhập của 150 ngàn công nhân mỏ. Áp lực xã hội và thách thức kinh tế đều rất lớn, vượt qua là bất khả thi. Vì thế, sau nhiều năm vấn đề vẫn không được giải quyết. Không thể thay đổi hiện trạng nếu vẫn giữ cách làm cũ. Chân lý đơn giản là như vậy.

Vịnh Hạ Long.

Như ông phân tích thì có lẽ nhiều cán bộ lãnh đạo sẽ lựa chọn bằng lòng với cơ cấu ngân sách của tỉnh với 70% từ than, 20% từ sản xuất kinh doanh và 10% từ đất mà không cần thay đổi gì. Nhưng sự thực thì cán bộ lãnh đạo lúc bấy giờ của Quảng Ninh đã không chọn sự an toàn?

Cách đây hơn 10 năm, vị Bí thư mới của Quảng Ninh đặt vấn đề phải chuyển từ "nâu" sang "xanh".

Để làm được như vậy, Quảng Ninh phải chuyển trọng tâm kinh tế sang du lịch - nhưng phải là du lịch đẳng cấp thế giới. Còn nếu làm du lịch "tầm tâm", du

khách đẳng cấp cao sẽ không đến.

Đầu tiên, cần làm thành phố sạch lên, khỏi bụi than, để các tọa độ du lịch trọng điểm như Hạ Long, Cẩm Phả sạch sẽ, gọn gàng. Thứ hai, các tuyến đường kết nối phải thông. Nghĩa là phải quy hoạch lại Hạ Long nói riêng và Quảng Ninh nói chung. Quy hoạch để làm thật thì mới bứt phá thật được. Trên tinh thần đó, Hạ Long được chọn là tâm điểm của công cuộc phát triển theo "hai tuyến – đa chiều", theo hướng nâng tâm đẳng cấp.

Cần tập trung làm quyết liệt để Hạ Long trở thành đô thị du lịch tâm cao, chuyển dịch, lan tỏa dân sang Vân Đồn. Cây cầu nối Hạ Long sang Bãi Cháy để kết nối với Tuần Châu tạo thành một hành lang động lực phát triển đặc biệt quan trọng.

Khi đã quyết tâm làm kinh tế du lịch rồi thì phải có tư duy dồn ưu tiên cho du lịch, còn than cứ phát triển ổn định bình thường vì xử lý vấn đề lao động của ngành này là cực kỳ khó. Sứ mệnh của ngành than chủ yếu lúc đó vẫn là tạo công ăn việc làm, bảo đảm thu nhập cho công nhân mỏ.

Thấm nhuần tư tưởng ấy, lãnh đạo Quảng Ninh đã thiết kế ra những chương trình hành động quyết liệt bám sát chiến lược chuyển từ "nâu" sang "xanh" bằng tư duy, tầm nhìn đột phá. Có lẽ vì thế mà Quảng Ninh đã đi được đúng quỹ đạo đó và xác lập được vị thế cho mình.

Sân bay Vân Đồn.

Ông có thể chỉ ra những thay đổi nổi bật để thực hiện chiến lược đó?

Lãnh đạo Quảng Ninh tập trung "thông" tuyến đường, từ Hạ Long, Cẩm Phả đi ra Móng Cái, để có thương mại, dịch vụ gắn liền với du lịch. Sáng kiến mở đường cao tốc Hạ Long - Hải Phòng là một đột phá. Năm 2013, lãnh đạo tỉnh Quảng Ninh báo cáo Thủ tướng cho phép tỉnh được đầu tư tuyến cao tốc Hạ Long - Hải Phòng, nối vào cao tốc Hà Nội - Hải Phòng. Riêng với hạng mục dự án cầu Bạch Đằng (thuộc tổng thể dự án cao tốc Hạ Long - Hải Phòng) sử dụng vốn theo hình thức BOT.

Năm 2014, cao tốc Hạ Long - Hải Phòng được khởi công xây dựng. Ngày 1/9/2018, 26km đường cao tốc và cầu Bạch Đằng chính thức khánh thành và thông xe nối cao tốc Hải Phòng - Hà Nội. Tuyến cao tốc này thúc đẩy liên kết vùng, kết nối toàn khu vực và tam giác phát triển Hà Nội - Hải Phòng – Quảng Ninh, mở thêm không gian và cơ hội phát triển kinh tế toàn khu vực.

Một điểm rất đặc biệt của hạ tầng du lịch Quảng Ninh là Cảng Hàng không quốc tế Vân Đồn. Khi ấy, khi Quảng Ninh đặt vấn đề làm sân bay Vân Đồn, nhiều người phản đối, đa số hoài nghi. Bởi vì lúc đó, chỉ có Nhà nước làm sân bay thôi trong khi Vân Đồn chưa có lý do gì đặc biệt thuyết phục để làm sân bay mà Nhà nước đâu có dư dả tiền bạc để làm.

Tuyến cao tốc Hạ Long - Vân Đồn - Móng Cái.

Như vậy, có thể coi Quảng Ninh là minh chứng sinh động nhất cho sự thay đổi lớn trong tư duy của Nhà nước, khi đã nhìn nhận và đề cao vai trò của các tập đoàn kinh tế tư nhân?

Chính quyền tỉnh Quảng Ninh đã thay đổi được tư duy khi mời doanh nghiệp tư nhân tham gia vào công cuộc kiến tạo diện mạo của tỉnh. Có thể thấy, bên cạnh sự thay đổi tư duy là sự can đảm, "liều mạng", dám chấp nhận rủi ro của tập đoàn Sun Group. Cảng hàng không quốc tế Vân Đồn hình thành như mở ra một cơ chế mới, đó là tư nhân làm sân bay có thể hiệu quả hơn các tập đoàn kinh tế Nhà nước và vẫn đảm bảo an toàn, đạt chất lượng cao và giá trị đẳng cấp. Trong tiến trình đổi mới của Quảng Ninh, cảng hàng không quốc tế Vân Đồn như một "ngòi nổ", là biểu tượng cho sự trỗi dậy của tỉnh.

Khi xây dựng được sân bay thì hệ thống giao thông kết nối cũng nhanh chóng thay đổi. Điển hình nhất là tuyến cao tốc Hạ Long - Vân Đồn - Móng Cái. Tuyến đường này được doanh nghiệp tư nhân đầu tư, được làm như một công trình nghệ thuật và mở ra không gian phát triển rộng lớn cho Quảng Ninh, cho cả nước.

Các địa phương khác có thể tham khảo gì ở Quảng Ninh, thưa ông?

Tôi vẫn mong muốn là phải có một sự tổng kết cho Quảng Ninh như hình mẫu phát triển quốc gia. Quốc gia phải căn cứ vào đó để tạo cảm hứng phát triển cho các địa phương khác, chứ không phải chỉ cho riêng Quảng Ninh. Chúng ta không nên cổ vũ cho quan điểm các địa phương cứ mãi đi xin Trung ương một cách thức phát triển. Bởi với tâm thế đi xin thì còn lâu mới có thể phát triển được.

Trân trọng cảm ơn ông!

PV